

Welke rol voor het Congolesse middenveld, 50 jaar na de onafhankelijkheid?

| Arnaud Gorgemans | Tatieen Musabyimana |

De Christelijke Arbeidersbeweging is al jarenlang actief in Congo en ondersteunt er vakbonden, mutualiteiten en sociaal-culturele organisaties. Steun en samenwerking, die wordt gecoördineerd door Wereldsolidariteit-Solidarité Mondiale, de Noord-Zuidorganisatie van ACW-MOC, in nauwe samenwerking met de deelorganisaties CM en ACV.

Net als wij hier, strijden onze partners in Congo voor waardig werk en een betere sociale bescherming. Dag in dag uit zetten ze zich in voor een menswaardiger leven en toegang tot gezondheidszorg, ook voor de allerarmsten. Ze helpen mensen om zich te organiseren, om samen coöperatieven op te zetten, samen te ijveren voor betere arbeidsomstandigheden in de formele én informele economie...

Dat dit in Congo niet altijd van een leien dakje loopt, hoeft niemand te verbazen. In een land waar de politieke, gerechtelijke en sociaaleconomische instellingen nauwelijks functioneren, is het niet vanzelfsprekend om als sociale beweging de belangen van je leden te verdedigen bij de overheid. Laat staan dat ze hun rol als 'tegenmacht', als kritische stem naar behoren kunnen opnemen. Enkel door hun dagelijkse inzet om het lot van de bevolking te verbeteren, slagen ze daarin. Door hun zicht-

bare resultaten, die de bevolking écht ten goede komen, lukt het hen om gezondheidsmutualiteiten op te richten in het hele land, om mensen aan te sluiten bij de vakbond, om vrouwen te verenigen in coöperatieven... En hoeveel mooie beloften er worden gedaan of hoeveel harde woorden er wel niet vallen tussen Belgische en Congolesse beleidsmakers, de sociale bewegingen van de MOC Congo kunnen blijven rekenen op onze steun, van de hele Christelijke Arbeidersbeweging.

In welke situatie bevindt Congo zich bij het vieren van zijn 50ste jaar onafhankelijkheid?

Misschien is de vraag zelf al wat vooringegenomen, of enigszins cynisch... Wie gaat er immers feest vieren op 30 juni? De Congolese politieke klasse? De diplomaten en officiële genodigden? Zonder twijfel... zij zullen in elk geval deelnemen aan een aantal evenementen, ceremonies, feestelijkheden. Maar wat de bevolking betreft, kun je er van op aan dat die op korte termijn geen enkel voordeel zal ondervinden, zelfs niets materieels om ook eens mee feest te vieren... En over welke onafhankelijkheid praten we *überhaupt*? Wat moeten we, in enkele indrukken dan, onthouden van deze vijftig jaar?

Laten we er alvast aan herinneren dat de zaken vijftig jaar geleden al een iet of wat valse start namen: de festiviteiten werden immers grondig verstoord door de verklaringen van Lumumba en door de snelle pogingen van Katanga om zich af te scheuren... Enkele jaren later ging de machtsovername door Mobutu gepaard met een lange afdaling naar de hel voor de Congolese bevolking, met Amerikaanse en Belgische peetvaders die al te inschikkelijk een oogje dichtknepen. Na een korte periode van hoop en verwachtingen opgewekt door de *Conférence Nationale Souveraine* aan het begin van de jaren 90, begon de enorme toestroom van Rwandese vluchtelingen toen in 1994 de genocide losbarstte. De vluchtelingenstroom betekende de dood-

“

Het laatste decennium was dat van de democratische transitie, bekroond door de eerste min of meer serieuze verkiezingen sinds de jaren 60.

steek voor een gedestabiliseerd regime dat steeds meer in het nauw werd gedreven omwille van de ban van de internationale gemeenschap. De twee oorlogen, eerst in '96 en nadien van '98 tot 2001, hebben het land verscheurd. Tot op vandaag draagt het er de gevolgen van. Niet minder dan negen landen stonden dan ook tegenover elkaar op de Congolese bodem in de "Eerste Afrikaanse Wereldoorlog", zoals Madeleine Albright die omschreef, minister van Buitenlandse Zaken onder president Clinton. Het laatste decennium, ten slotte, was dat van de democratische transitie, bekroond door de eerste min of meer serieuze verkiezingen sinds de jaren 60.

Per slot van rekening blijft de balans weinig verheugend. Het geweld en de onveiligheid in het oosten van het land blijven voortduren: mannen, maar vooral vrouwen en kinderen, zijn dagelijks het slachtoffer van geweld, vaak van seksueel geweld, soms van extreme gruweldaden. Dit soort van misdaden is jammer genoeg zodanig gebanaliseerd dat we voortaan kunnen spreken van Congo als "de mondiale hoofdstad van geweld". Deze gewelddaden zijn overigens niet enkel meer het monopolie van mannen in uniform, maar gebeuren zonder remmingen en worden meestal onbestraft gelaten. Wat vroeger een taboe-onderwerp was, is, omwille van het algemene klimaat van straffeloosheid, gemeengoed geworden, en niet alleen in de provincies die getroffen worden door oorlog, maar in de hele Republiek.

De hardnekkigheid van de gewapende bendes

en rebellengroepen, zowel die van Congolese oorsprong als die van buitenlandse origine met een Congolese achterban, brengt mee dat de bevolking leeft te midden van terreur, of moet vluchten naar de buurlanden of naar de groeiende sloppenwijken van de regionale hoofdsteden. Congo is voortaan het land dat het meeste interne verplaatsingen en vluchtelingen telt. Het gevolg: een humanitaire situatie die ernstig is verslechterd. Om en bij de 58% van de Congolezen leeft in een toestand van voortdurende voedselschaarste. De levensverwachting gaat achteruit, de armoede neemt schrijnend toe.

In tegenstelling tot de enorme verwachtingen die ontstaan waren na het officiële einde van de oorlog en na de aanvang van het transitieproces, wanneer de Congolezen massaal naar de stembus trokken, is de autoriteit van de overheid over het hele grondgebied verre van hersteld. De kwetsbaarheid van de grenzen vormt zeker een van de verklarende factoren van de steeds weer oplaaiende haarden van onstabiliteit in het oosten van de Republiek. Een andere verklaring is ongetwijfeld de grote rijkdom van de Congolese ondergrond. Hebzucht is ontegensprekelijk de oorzaak van het "geologische spoor" dat horden zwarthandelaars en avonturiers aantrekt, bereid tot alle risico's voor een handvol dollars. De onderzoeken en expertverslagen van de Verenigde Naties tonen het om ter hardst aan: de zenuw van de oorlog (en de voortzetting ervan in de vorm van "een conflict van lage intensiteit", om een afschuwelijk neologisme van conflict-theoretici te gebruiken) zit in de illegale exploitatie van de natuurlijke rijkdommen. Coltan, goud, diamant... dat is de inzet van de oorlog tussen de reguliere strijdkrachten en de

zelfverkleerde rebellen, wier grootste bezorgdheid is de ontginningssites draaiende te houden, de stenen en mineraalextracten in omloop te brengen, belastingen te ontvangen en... getuigen en pottenkijkers te doen verdwijnen.

Zelfs in de gebieden waar het gezag van de overheid is hersteld, zijn de burgers overgeleverd aan rechtsonzekerheid. Het recht zou je comateus kunnen noemen; de militaire bevelhebbers en de rechtsmacht, die meestal één en dezelfde zijn, veroordelen zonder enige vorm van (eerlijk) proces onschuldigen ter dood of helpen *manu militari* officieren en soldaten de gevangenis uit die op heterdaad betrapt zijn of een diefstal of moord hebben bekend. Nagenoeg alle "overheidsdiensten" innen geld om de taken uit te voeren waartoe ze verplicht zijn. Ondanks deze praktijken werkt de meerderheid van de ambtenaren ook zelf in de informele economie om in het levensonderhoud van hun gezin te kunnen voorzien...

Arnaud Gorgemans

is coördinator van Solidarité Mondiale en voormalig directeur van EurAc, het Europees netwerk van ngo's die actief zijn in Centraal-Afrika

Tatien Musabyimana

is regioverantwoordelijke voor Centraal-Afrika van Wereldsolidariteit – Solidarité Mondiale. Tot voor de genocide was hij nationaal voorzitter van de JOC Rwanda

De Derde Republiek en de nieuwe grondwet, die voortkwam uit het transitieproces dat sterk werd gesteund en gefinancierd door de internationale gemeenschap, hebben instellingen

doen ontstaan die alle moeite van de wereld hebben om hun plaats te vinden in de nieuwe architectuur van de Congolese staat. Van de decentralisering, die de dagelijkse bestuurszaken dichterbij de bevolking moet brengen, of in ieder geval toch de overheidsmacht geografisch dichterbij de provincies in plaats van alles vanuit Kinshasa te besturen, komt niks in huis. De elf oude (en hiervoor actuele) provincies, niet meer dan de (toekomstige) 26 provincies, halen amper hun voordeel uit de evenwichtige verdeling van de belastingen die hun toelaat naar behoren te functioneren. Naast een grotere efficiëntie van de overheid, waarvan de communicatiemiddelen zeer zwak zijn, moet deze decentralisering er ook voor zorgen dat de spanningen tussen het centrum en de periferie enigszins verminderen. Het uitblijven van de uitvoering ervan verklaart zeker het verlangen naar meer autonomie dat hier en daar opnieuw de kop op steekt. Verlangen, dat het meest provocatief en soms gewelddadig wordt uitgedrukt door de politieke tegenstanders, maar zelfs aanwezig is tot in de rangen van de politieke familie van president Kabila.

Een echte democratische cultuur schiet dan ook weinig wortel. Het parlement is meer een toneel waar volkstribunen elkaar streng

“

Het parlement is een toneel waar volkstribunen elkaar streng terechtwijzen met plotse moties van wantrouwen en waar de krachtverhoudingen geïnstrumentaliseerd zijn door de president.

terechtwijzen met plotse moties van wantrouwen en waar de krachtverhoudingen geïnstrumentaliseerd zijn door de president. De regering heeft de sleutel van de staatskas verloren,

voortaan wordt die bewaakt door het staatshoofd zelf. Deze laatste, ondanks de daartoe voorziene procedures, benoemt de rechters en zet hen uit hun ambt waardoor hun onafhankelijkheid, voordien al niet fameus, ernstig in twijfel wordt getrokken. De vierde macht ten slotte leeft in angst en met bedreigingen. Het aantal vermoorde journalisten wordt al lang niet meer bijgehouden, en zij die nog in leven zijn, veranderen noodgedwongen elke avond van adres. De radio- en tv-stations zijn omsingeld door de politie die hun frequentie verstoort of zelfs afsluit. Congo bengelt achteraan in het klassement van de Reporters zonder Grenzen (147e op 175 in 2009).

Last but not least is het verkiezingsproces zelf nog niet afgerond. De lokale verkiezingen, die er op hun beurt moeten voor zorgen dat de democratische cultuur ook aan de basis ingeworteld raakt en aan de bevolking moeten tonen dat het bestuur van de publieke zaken hen direct aanbelangt, riskeren niet plaats te vinden. Hoewel de regering aankondigde er een prioriteit van te maken, doet ze geen beroep op internationale hulp om ze te organiseren, laat staan dat ze er in haar eigen budget de noodzakelijke sommen voor voorziet. Ook de uitvoeringswetten zijn nog steeds niet afgehandeld... Misschien gaat het om een

ontwijkmanoeuvre zodat de huidige verkozenen in de nationale en provinciale parlementen hun lucratieve mandaat nog wat kunnen verlengen?

Uitweg uit de crisis door regionale aanpak

Is er dan geen enkele vooruitgang geweest, geen enkele evolutie die ons toelaat de zaken ook positief te bekijken? De recente actualiteit en de relatie van Congo met andere landen uit de regio wijzen toch op enige vooruitgang. Zo is de normalisering van de diplomatieke relaties door de wederzijdse toelating van ambassadeurs, een eerste belangrijke stap. Een maatregel die ook op regionaal niveau werd doorgetrokken met een effectieve heropleving van de Economische Gemeenschap van de landen van de Grote Meren (CEPGL). Meer nog, de landen van de regio besloten onlangs hun grenzen permanent voor elkaar te openen vanaf 1 september 2010. Fundamenteel betekent deze opening dat, als het gewapende geweld een probleem blijft in het oosten van Congo, dit niet meer geprovoceerd lijkt door interventies van de buurlanden. Het perspectief van de opening van de grenzen riskeert echter om de controle van de overheid op de exportstromen van natuurlijke rijkdommen, vaak artisanaal en illegaal ontgonnen, niet echt te vergemakkelijken.

Deze positieve evoluties bewijzen alleszins dat enkel een regionale benadering een hefboom kan zijn om stappen van betekenis te zetten in de richting van vrede en wederopbouw. Ook de bevolkingsgroepen van de verschillende Centraal-Afrikaanse landen vermengen zich immers al generaties lang en de taalgebieden

overschrijden de grenzen. Om dan nog te zwijgen van de economische stromen van Congo, die meer gericht zijn op het buitenland dan dat ze naar de andere regio's in het land gaan. De productie van Kivu gaat gemakkelijker richting Kigali of Mombasa (Kenia) dan dat ze Kinshasa bevoorraadt.

Al meer dan tien jaar huisvest Congo de belangrijkste vredesmissie die de Verenigde Naties ooit op poten hebben gezet. Dit jaar nog overschreed het budget van de MONUC het jaarlijkse bedrag van een miljard dollar (1.350 miljoen US dollar). Sinds enkele maanden pleit Congo voor de terugtrekking van de missie, of toch een aanzienlijke vermindering van de omvang ervan. De MONUC heeft voldoende fouten begaan om het Congolese standpunt te begrijpen. Maar het is desondanks delicaat om zich voor te stellen in welke staat het land zou verkeren zónder de aanwezigheid van de VN-troepenmacht. Niet alleen heeft de MONUC zeker een rol gespeeld in het afschrikken van allerhande politieke avonturiers, maar ook heeft ze op opmerkelijke wijze de logistiek en de bescherming van het verkiezingsproces verzekerd. Helaas heeft ze zich ook, ondanks het feit dat ze aanzienlijke verliezen heeft geleden (meer dan 150 doden), geconfronteerd gezien met een kwalijke reputatie als gevolg van de excessen van sommige enkelingen en was ze beperkt in haar rol van ondersteuning van het Congolese leger. Een leger dat niet in staat is geslaagde acties te ondernemen om de gewapende groepen te ontwapenen of te neutraliseren.

Dat Congo zichzelf vandaag in staat acht om de veiligheid te garanderen, is op zich goed

nieuws, mochten de dagelijkse feiten deze inschatting niet volledig ondergraven. *La fonction crée l'organe*, zo zegt men. Maar laten we toch niet vergeten dat de MONUC enkele cruciale functies heeft vervuld en nog steeds vervult inzake nationale communicatie (Radio Okapi) of inzake de bescherming van de mensenrechten. En het is niet zeker dat deze zaken voorkomen in het prioriteitenlijstje van de Congolese overheid, zelfs niet als de overdracht van deze functies voldoende waarborgen biedt voor de duurzaamheid van het project!

Het middenveld: de echte helden van Congo

Wie anders dan het middenveld heeft het land en de natie overeind gehouden? Tijdens de jaren van snelle achteruitgang zijn het wel te verstaan de gemeenschaps-verenigingen, de parochies, de ngo's, de vrouwenbewegingen, de jongeren, de producenten, de landbouwers... geweest, die de aflossing op zich hebben genomen van de aftakelende en nagenoeg failliete overheid. Ze organiseerden en financierden het onderwijs, de basisgezondheidscentra, de ziekenhuizen, onderhielden soms zelfs de wegen, garandeerden een eerste vorming of voortgezette opleidingen voor volwassenen die hun schooltijd al te vroeg moesten beëindigen. Dat middenveld heeft de vitale functies van de overheid gevrijwaard. Het is dus niet meer dan normaal dat het nu uitgenodigd wordt aan de onderhandelingstafel om het Congolese vredesproces in goede banen te leiden, en dat het verkregen heeft om - naast de vier fracties die de func-

ties van vice-president en andere voorname posten onder zich verdeeld hebben - mee aan het roer te staan van de instellingen om de transitie te ondersteunen.

Deze collega's, deze vrienden, deze *compagnons de route* willen het beleid echt veranderen, willen de geest en waarden meebrengen waaraan het nu bij de leidende politieke klasse zo ontbreekt. Maar helaas, duizend keer helaas, is het ook de meesten van hen niet gelukt te ontsnappen aan de ziekte van de Congolese politiek. De uitzonderingen zijn, jammer genoeg, op één hand te tellen en zij keerden meestal terug naar hun oorspronkelijke strijd, liever dan op het verkeerde pad te blijven en zichzelf te blijven rechtvaardigen, terwijl ze steeds verder verwijderd raken van hun oorspronkelijke wortels.

Deze ontwikkeling, die misschien hun invloed heeft bevestigd en de bijdrage van het middenveld heeft erkend, heeft hen tegelijkertijd zwaar in het verlies gestort. De verlangens van een honderdtal verantwoordelijken van organisaties uit het economische, sociale en culturele verenigingsleven hebben het middenveld letterlijk onthoofd. Natuurlijk heeft de beperkte ademruimte die er nog was in sommige gevallen de organisaties in staat gesteld om hun leidende instanties te hernieuwen, maar in de meeste gevallen ontstonden echte opvolgingsoorlogen na het vertrek van de leiders. Erger

nog, sommigen hebben zich snel omgevormd tot zogenaamde spreekbuis van de bevolking met als enige doel het zo snel mogelijk te schoppen tot

“

De verlangens van een honderdtal verantwoordelijken van organisaties uit het economische, sociale en culturele verenigingsleven hebben het middenveld letterlijk onthoofd.

regeringsafgevaardigde, gouverneur... voortgekomen uit het middenveld, zoals ze zichzelf dan voordeden. In heel wat andere gevallen hebben de organisaties zich uitgesloofd om een nieuwe schare leiders te installeren en te vormen, maar ondervonden daarbij heel wat moeilijkheden om hun efficiëntie en doeltreffendheid, hun invloed en hun buitenlandse steun terug te vinden.

Gelukkig zijn niet alle organisaties door dit syndroom getroffen. Hoewel ze daarom niet gespaard bleven van heel wat andere moeilijkheden en tegenslagen, konden de organisaties ondersteund door Wereldsolidariteit-Solidarité Mondiale en de hele Christelijke Arbeidersbeweging grotendeels ontsnappen aan dit ziektebed. Net als het middenveld in vele delen van de wereld, vervullen de Congolese sociale organisaties een essentiële functie in de samenleving. Een functie, die zich vandaag de dag meer dan ooit rechtvaardigt in een land als Congo.

Hun rol is van levensbelang in de constructie en het functioneren van een democratische samenleving, gestoeld op de gezonde context van een rechtsstaat. Zo'n samenleving gaat immers uit van een aantal basisvoorwaarden, een aantal fundamentele pijlers - meer bepaald de vrede, de toegang tot basisbehoeften zoals huisvesting, kleding en voeding, de toegang tot onderwijs, tot gezondheidszorg, tot cultuur en vrijetijdsbesteding enz. De eerste verantwoordelijkheid om hierin te voorzien, ligt bij de overheid. In landen waar deze laatste in staat is om die rol op te nemen, is het (vanzelfsprekend) niet zeker dat ze dat correct doet: de noden van de bevolking

komen immers niet altijd overeen met die van de politieke klasse die het land bestuurt. Het is dáár waar het middenveld in het spel komt. Een rol als tegenmacht.

Maar er zijn ook landen waar de overheid er niet in slaagt of ervan afziet haar verantwoordelijkheden hieromtrent op te nemen, zoals dit al vele jaren het geval is - en de weg is beslist nog lang en moeilijk - in Congo. In zulke landen is de versterking van het middenveld meer dan nodig. En het is daarom dat ACW-MOC, samen met heel wat andere actoren, zich inzet in Congo, met partners waarmee ze de visie op een rechtvaardige en geëmancipeerde samenleving deelt.

Deze steun van ACW-MOC richt zich, via haar Noord-Zuidorganisatie Wereldsolidariteit-Solidarité Mondiale (WSM), naar sociaal-culturele organisaties en vakbonden, al dan niet gegroepeerd, zoals in België, onder de paraplu van de *Mouvement Ouvrier Chrétien du Congo* (MOCC).¹ WSM vervult deze rol in nauwe samenwerking met een aantal organisaties van de Christelijke Arbeidersbeweging, zoals ACV, CM en Groep Arco.

Op het terrein ontluiken verschillende initiatieven sinds de sociale organisaties hun recht op bestaan opnieuw wisten te verwerven. Dit laatste was immers niet altijd het geval: zo had het regime van de Tweede Republiek, onder president Mobutu, in 1967 de *Mouvement Populaire de la Révolution* (MPR) gecreëerd, de enige partij waardoor alle andere sociale bewegingen onderdrukt werden, waaronder ook de christelijke sociale organisaties (de leden van de MOCC dus), die uit het

sociale landschap van Congo verdwenen - met uitzondering van de *Action Féminine Chrétienne* (AFC).

Wanneer in 1990 opnieuw een klimaat van meer politieke en sociale vrijheid ontstond, creëerden de voormalige leiders van de vroegere ledenorganisaties van de MOC Congo, de *Centrale Syndicale du Zaïre* (CSZa), vandaag de CSC, en kwam er de heropleving van de *Mutualité Chrétienne* en de JOC (*Jeunesse Ouvrière Chrétienne*). Een beetje later zag ook de FOCOM (*Fédération des Oeuvres Coopératives du MOCC*) het daglicht.

Naar het voorbeeld van andere lidorganisaties van de Congolese civiele samenleving, namen de Congolese partnerorganisaties van ACW-MOC actief deel aan het democratiseringsproces van Congo, meer bepaald tijdens de laatste jaren die geleid hebben tot de democratische verkiezingen in 2006: via vormingsprogramma's over democratisch burgerschap, door sensibilisering van de bevolking over hun betrokkenheid bij het proces... steeds in samenwerking met andere structuren van de civiele samenleving en met de kerken.

Deze betrokkenheid van de Congolese partnerorganisaties van ACW-MOC in die periode - de democratische participatie werd overigens verder gezet - heeft hen er niet van weerhouden zich te blijven focussen op hun eerste en belangrijkste taak: het verbeteren van de levensomstandigheden van de bevolking in het algemeen en hun leden in het bijzonder, door het organiseren van vorming, het opzetten van diensten (zoals het creëren van gezondheidsmutualiteiten, de organisatie van

mijn-, landbouw-, spaar- en kredietcoöperatieven), het uitbouwen van een rechtsdienst voor de CSC-leden... Vooral de rol van deze laatste organisatie, die vandaag het voorzitterschap van de Congolese *Intersyndicale* garandeert, dient onderstreept: de CSC zette en zet zich hard in voor het creëren van een sociale dialoog met de overheid en de Congolese werkgevers. Het akkoord van Mbundi van 2004, dat het minimumloon vastlegt op 208 US dollar en het maximumloon op 2.080 US dollar in de publieke administratie, is daar een voorbeeld van, zelfs al is het betreurenswaardig dat de uitvoering ervan al lang op zich laat wachten.

De inbreng van de Congolese vakbonden, in de eerste plaats de CSC als sterkste, én hun constructieve kritiek bij het opstellen van de overheidsbudgetten en het uittekenen van de economische beleidskoers van het land, is zeker niet te verwaarlozen (zie ook: 'De rol van de vakbeweging in Congo' - Karin Debroey, GMG mei). We moeten maar even terugdenken aan de rol die ze gespeeld hebben bij de beslissing ter behoud van de hydro-elektrische Inga-stuwdam in het nationale patrimonium, waarmee ze de besluiteloosheid van de regering om de dam te nationaliseren aan de kaak stelden.

En ook van de andere organisaties van de MOCC kunnen we heel wat successen vermelden, zelfs al blijven ze bescheiden t.o.v. de uitgestrektheid van het land en zijn noden. Zo hebben in Bukavu, in het oosten van Congo, het *Bureau de Développement des Oeuvres Médicales* (BDOM) en de *Cellule d'Appui des Mutuelles de Santé* (CAMS) het samen mogelijk gemaakt om in enkele jaren tijd meer dan 70.000 leden toe-

gang te geven tot gezondheidszorg tegen betaalbare tarieven, door de lokale bevolking te organiseren in gezondheidsmutualiteiten. In de Evenaars-

provincie is sinds enkele jaren een gelijkaardig initiatief te vermelden, samen met de Congolese ngo *CDI-Bwamanda*. Ook in de provincie Katanga ontluiken gelijkaardige initiatieven die samenwerken met de gezondheidsmutualiteiten van de MOCC. Het is een essentieel pad, in gang gezet door de Congolese organisaties, gesteund door de Christelijke Mutualiteit van België, en in nauwe samenwerking met het *Programme National de Promotion des Mutuelles de Santé* (PNPMS). Via dit overheidsprogramma willen de sociale bewegingen de meerwaarde van hun werk laten bevestigen door de officiële erkenning van gezondheidsmutualiteiten d.m.v. het uitwerken én toepassen van een specifieke wet die hen omkadert, zodat ook zij kunnen werken aan de uitbouw van een echte mutualistische beweging in Congo - met alle voordelen van dien: een democratische toegang tot gezondheidszorg, voor alle Congolezen!

De ontwikkeling van coöperatieven, van productie- en handelsmogelijkheden, maar vooral toch van spaar- en kredietcoöperatieven wordt steeds meer een realiteit. Ze laten toe dat mensen initiatieven kunnen opzetten en activiteiten kunnen ontplooiën om in een inkomen te voorzien, om gronden bebouwbaar te maken... Het is een aanzet, *hun* aanzet, van een doeltreffende strijd tegen de armoede,

“

De ontwikkeling van coöperatieven, van productie- en handelsmogelijkheden, maar vooral toch van spaar- en kredietcoöperatieven wordt steeds meer een realiteit.

daar waar de miljoenen dollars van de internationale financiële instellingen er maar moeilijk in slagen om de bijna 69 miljoen Congolese

achterblijvers mee aan boord te krijgen van een duurzame ontwikkeling.

We moeten onze hersens niet al te hard pijnigen om te begrijpen dat het hier gaat om overtuigende initiatieven. Initiatieven waarbij mensen zélf hun lot in handen nemen en die, mochten ze verveelvoudigd en goed omkaderd worden, veel hoop in zich dragen voor de verbetering van de levensomstandigheden van de Congolezen, voor hun emancipatie en voor een democratische samenleving. Zoveel redenen die de aanwezigheid van ACW-MOC verklaren, aan hun kant, in hun strijd.

Aanbevolen lectuur

- *Rôles et stratégies de la société civile en RDC* – Venant Rugusha – Ed. PUN – Namur 2005.
- *Donner sa chance au peuple congolais* – Baudouin Hamuli Kabarhuza – Ed. Karthala – Paris 2002.
- *Ordre et désordre à Kinshasa* – Cahiers africains/Afrika Studies – Tervuren 2004.
- *Conflit et transformation sociale à l'Est de la RDC* – K. Vlassenroot & T. Raeymaekers – Academia – Gent 2004.
- *Le Congo cannibalisé* – Walter De Kuyssche – Bruylant/Academia – Louvain-la-Neuve 2006.

1. De MOCC heeft als stichtende takken: CSC (Confédération Syndicale du Congo), AFC (Action Féminine Chrétienne), JOC (Jeunesse Ouvrière Chrétienne), UMUSAC (Union des Mutuelles de Santé du Congo), FOCOM (Fédération des Oeuvres Coopératives du MOCC).